

Typologie nejdůležitějších aktérů v péči o nemovité a movité kulturní dědictví. Legislativní zakotvení péče o nemovité a movité kulturní dědictví v ČR.

3AM382 Management a organizace v oblasti hmotné kultury

Ing. Daniel Šubrt

Katedra arts managementu, FPH VŠE v Praze

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Typologie nejdůležitějších aktérů v péči o nemovité a movité kulturní dědictví. Legislativní zakotvení péče o nemovité a movité kulturní dědictví v ČR.

- soukromý vs státní institucionální sektor
- institucionální sektor
 - hierarchický
- Ministerstvo kultury ČR
 - ústřední správní orgán
 - poslání / funkce
 - *správní* _ rozhodování o prohlašování kulturních památek / zrušení statutu kulturních památek / opravná rozhodnutí krajských úřadů / MHMP / zajišťuje aktivní činnost památkové péče
 - *dozorová / kontrolní* _ památková inspekce
 - *legislativní / metodická* _ vydává vyhlášky o prohlášení památkových zón / metodiky
 - *faktická pomoc* _ dotační programy

(Varvařovský, 2012)

Typologie nejdůležitějších aktérů v péči o nemovité a movité kulturní dědictví. Legislativní zakotvení péče o nemovité a movité kulturní dědictví v ČR.

- *zřizování / kontrola Národního památkového ústavu*
- *zabezpečení kulturně výchovného využívání památek*
- *zabezpečení mezinárodní spolupráce*
- *zpracování koncepce rozvoje památkové péče*

(Varvařovský, 2012)

- krajské úřady
 - přenesená / samostatná působnost
 - odbory památkové péče
 - prvostupňový orgán národních kulturních památek _ dozor
 - dohlíží na dodržování památkového zákona / předpisů
 - oprávnění vydávat plány ochrany památkových rezervací / zón
 - dotační programy pro vlastníky objektů na území kraje
 - vlastní kritéria

Typologie nejdůležitějších aktérů v péči o nemovité a movité kulturní dědictví. Legislativní zakotvení péče o nemovité a movité kulturní dědictví v ČR.

- obce / s rozšířenou působností
 - odbor památkové péče
 - ~ stavební odbor
 - kontrola dodržování památkového zákona
 - koordinace jednotného označování nemovitých kulturních památek
 - závazná stanoviska k obnově kulturních památek
 - dozor při restaurování
 - negativa _ nedostatečná ochrana kulturních hodnot / nečinnost
- kontrolní orgány
 - památková inspekce
 - zřizována MK ČR

Typologie nejdůležitějších aktérů v péči o nemovité a movité kulturní dědictví. Legislativní zakotvení péče o nemovité a movité kulturní dědictví v ČR.

- celorepublikový orgán
- kontrola dodržování památkového zákona
- vysoká odbornost
- celní úřady
 - kontrola navrácení kulturních památek do ČR
- poradní orgány
 - na úrovni samosprávných celků
 - Komise státní památkové péče
 - poradní orgán zastupitelstev
 - lokální odborníci
 - konzervátor
 - člen komise / jmenován ORP
 - propagace kulturních památek

Typologie nejdůležitějších aktérů v péči o nemovité a movité kulturní dědictví. Legislativní zakotvení péče o nemovité a movité kulturní dědictví v ČR.

- sledování stavu památek
 - reportování
 - návrhy opatření
 - navrhuje zpravodaje státní památkové péče
 - aktuálně _nedostatečná obsazenost
-
- Národní památkový ústav
 - 2003 _ příspěvková organizace státu _ zřizovatel MK ČR
 - snaha o unifikaci evidence / dokumentace památkového fondu ČR
 - koordinace výzkumu
 - produkce metodických materiálů
 - zajištění odborné péče
 - bezplatné konzultace vlastníkům kulturních památek

Typologie nejdůležitějších aktérů v péči o nemovité a movité kulturní dědictví. Legislativní zakotvení péče o nemovité a movité kulturní dědictví v ČR.

- vydávání odborných vyjádření _ podmínka prací na památce
- od roku 2013
 - centrála v Praze
 - > podléhají územní památkové správy
 - > Praha, ČB, Sychrov, Kroměříž
- starají se nemovitý památkový fond, zejména pak stará panská sídla
- krajská odborná pracoviště >>> expertní pomoc
- dvojkolejnost památkové péče???

Typologie nejdůležitějších aktérů v péči o nemovité a movité kulturní dědictví. Legislativní zakotvení péče o nemovité a movité kulturní dědictví v ČR.

- legislativní rámec památkové péče

- článek č. 35 zákona č.2/1992 Sb., Listina základních práv a svobod
 - *„Při výkonu svých práv nikdo nesmí ohrožovat ani poškozovat životní prostředí, přírodní zdroje, druhové bohatství přírody a kulturní památky nad míru stanovenou zákonem.“*
- zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči
 - cíl _ *"zabezpečení ochrany kulturních památek jako součásti dějin státu"*
 - 6 částí
 - základní ustanovení _ účel / definice prvků
 - péče o kulturní památky _ ochrana / užívání / uznání odborné kvalifikace
 - archeologické výzkumy a nálezy _ oprávnění / uznání odborné kvalifikace
 - orgány a organizace státní památkové péče _ organizace / MK ČR/ Památková inspekce / celní úřady / krajské úřady / ORP / obce

Typologie nejdůležitějších aktérů v péči o nemovité a movité kulturní dědictví. Legislativní zakotvení péče o nemovité a movité kulturní dědictví v ČR.

- přestupky právnických a fyzických osob
- společná a závěrečná ustanovení

- zákon č. 71/1994 Sb., o prodeji a vývozu předmětů kulturní hodnoty
- zákon č. 101/2001 Sb., o navrácení nezákonně vyvezených kulturních statků
- zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavební řádu
 - upravuje jaké kroky dělat a jak při nálezů kulturně hodnotných předmětů
 - povinnost ohlášení / zajištění / přerušení prací
 - § 18 odst. 4 _ „*Územní plánování ve veřejném zájmu chrání a rozvíjí přírodní, kulturní a civilizační hodnoty území, včetně urbanistického, architektonického a archeologického dědictví.*“

Typologie nejdůležitějších aktérů v péči o nemovité a movité kulturní dědictví. Legislativní zakotvení péče o nemovité a movité kulturní dědictví v ČR.

- mezinárodní smlouvy / úmluvy (Petriková, Louda, 2013)
 - přímo závazné
 - Sbírka mezinárodních smluv
 - Úmluva o ochraně architektonického dědictví Evropy
 - 1985 _ Granada _ závazek poskytovat prostředky na zachování nemovitého kulturního dědictví
 - Úmluva o ochraně archeologického dědictví Evropy
 - 1992 _ Valletta _ katalogizace a systém medializace, vytváření vyhrazených zón
 - Evropská úmluva o krajině
 - 2000 _ Florencie _ ochrana jako zdroj příležitostí / krajinná ochrana

Typologie nejdůležitějších aktérů v péči o nemovité a movité kulturní dědictví. Legislativní zakotvení péče o nemovité a movité kulturní dědictví v ČR.

- Druhý protokol k Haagské úmluvě na ochranu kulturních statků za ozbrojeného konfliktu z roku 1954
 - 1999 _ Haag _ pokročilé zajištění movitého a nemovitého kulturního dědictví
- ostatní mezinárodní smlouvy
 - Sbírka zákonů
 - Úmluva na ochranu kulturních statků za ozbrojeného konfliktu / Protokol k této úmluvě
 - 1954 _ Haag _ zajištění ochrany kulturních památek za válečného konfliktu
 - Úmluva o opatření zákazu a zamezení nedovoleného dovozu, vývozu a převodu vlastnictví kulturních statků
 - 1970 _ Paříž _ zachování památek v zemích původu

Typologie nejdůležitějších aktérů v péči o nemovité a movité kulturní dědictví. Legislativní zakotvení péče o nemovité a movité kulturní dědictví v ČR.

- Úmluva o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví
 - 1972 _ Paříž _ zabezpečení označení / ochrany / zachování / předávání kulturního a přírodního dědictví dalším generacím
- nový památkový zákon
 - Zákon č.20/1987 _ neaktuální _ nezohledňuje tržní ekonomiku
 - malá účinnost / nepružnost / nedodržování
 - netransparence duálního systému _ NPÚ vs příslušné odbory
 - absence neziskového sektoru
 - absence nárokovatelných finančních kompenzací
 - nízká vymahatelnost
 - > devastace památek

Typologie nejdůležitějších aktérů v péči o nemovité a movité kulturní dědictví. Legislativní zakotvení péče o nemovité a movité kulturní dědictví v ČR.

- 2011 – 2017 _ MK ČR _ příprava nového zákona o ochraně památkového fondu
 - *možnost finančních kompenzací vlastníkům nemovitostí v památkových rezervacích a zónách v souvislosti s omezením jejich vlastnických práv*
 - *zavedení nástrojů, které umožňují reagovat na neplnění povinností vlastníka kulturní památky nebo nemovitosti v památkově chráněném území*
 - *úprava sankcí za neplnění či porušení povinností ze strany vlastníků památkových objektů*
 - *provázání Ústředního seznamu kulturních památek na základní registry*
 - *úprava problematiky památek s mezinárodním statusem*
 - *zakotvení účasti veřejnosti a spolků na ochraně architektonického dědictví*
 - *prohlašování památkových území prostřednictvím opatření obecné povahy*
 - *provázání ochrany památkového fondu s územním plánováním*
 - *eliminace nadměrné administrativní zátěže při nakládání s památkovým fondem*

(MK ČR, 2016)

Typologie nejdůležitějších aktérů v péči o nemovité a movité kulturní dědictví. Legislativní zakotvení péče o nemovité a movité kulturní dědictví v ČR.

- *úprava podmínek v rámci provádění stavebně-historických průzkumů*
- *posílení rozhodovacích a jiných pravomocí Památkové inspekce*
- *komplexní úprava archeologie v provázanosti na stavební zákon*

(MK ČR, 2016)

- kritika
 - nedořešení duality systému
 - oslabení role NPÚ
 - nedefinování ochrany jako veřejného zájmu
 - absence systémové změny
 - nízké zapojení veřejnosti
 - otázka ochrany prostoru
 - nízká provázanost s ostatní legislativou
- 2017 _ návrh zákona zamítnut
- plán PSP ČR > září 2018 > realita?

Typologie nejdůležitějších aktérů v péči o nemovité a movité kulturní dědictví. Legislativní zakotvení péče o nemovité a movité kulturní dědictví v ČR.

- literatura / zdroje:

VARVAŘOVSKÝ, P. (2012). Památková péče. Brno: Kancelář veřejného ochránce práv ve spolupráci se společností Wolters Kluwer ČR Praha.

PATOČKA, J., & HEŘMANOVÁ, E. (2008). Lokální a regionální kultura v České Republice: kulturní prostor, kulturní politika a kulturní dědictví. Aspi.

Petríková, O., & Louda, T. (2013). *Legislativní analýza právních předpisů v oblasti památkové péče.*

RIEGL, A. (2003). Moderní památková péče. Praha: NPÚ.

MK ČR (2016) Koncepce památkové péče v České republice na léta 2017-2020. Praha.

MK ČR, dostupné na www.mkcr.cz

Zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči

Zákon č. 101/2001 Sb., o navrácení nezákonně vyvezených kulturních statků

Zákon č. 71/1994 Sb., o prodeji a vývozu předmětů kulturní hodnoty

Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavební řádu

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Toto dílo podléhá licenci Creative Commons
Uveďte původ – Zachovejte licenci 4.0 Mezinárodní.

